

stamento obscuriora & fere typica tantum fuerint omnia; In nouo omnia sunt clariora & res ipsæ. Sic placuit Deo Ecclesiam rudimentis paulatim ad pleniorum cognitionem, ab aurora ad perfectiorem lucem perducere.

2. Non inanes sunt repetitiones mandatorum & promissionum in verbo Dei, sed S. S. nostræ infirmitatis rationem habuit, ut in cognitione & fide minus vacillemus. Diligenter igitur in scripturis priora cum posterioribus, & hæc cum illis conferenda sunt: ut incrementa gratiæ Ecclesiæ paulatim exhibitæ intelligentes, pro ea luce, qua nos præ veteribus dignatus est, tanto magis grati simus. Hic quæstiones aliquot expediendæ sunt.

QVÆSTIO PRIMA: Quomodo Abram omnem terram videre potuerit: & si non omnem videre potuit, an non plus promiserit Deus, quam Abram vidi: cum dicat Deus: *Omniem terram, quam tu vides?* Respond. Ex edito monte longe lateque perlustrare potuit oculis circumiacentem regionem. Forte & Deus miraculo intendit ei oculorum aciem: sicut Mosis ex monte Nebo in planicie Moab vidit totam Cananæam Deuter. 34. I. Sin autem, non intelligendum est tamen de terra angustiis horizontis sensibilis terminata: sed de tota intra quatuor plagas prius nominatas contenta. Ideo non tantum iubet eum oculis videre, sed etiam perambulare secundum longum & latum. Est emphasis in verbis: *HANC OMNEM TERRAM:* q. d. non eam tantum, in qua nunc es, & quam oculis lustrare potes: sed etiam eam quam Lot sibi elegit, & tibi præripuisse videtur. Pentapolis enim cis & ultra Iordanem pars fuit Cananææ Orientalior: multoq; longius Orientem versus ad Euphratem vsq; se limes promissæ terræ extendit, ut c. 15. 18. sequitur: *Dabo tibi hanc terram à flumine Misraim, vsque ad magnum flumen Perath.*

QVÆSTIO SECUNDA: Cur Abram promittat: *Tibi dabo*, cum ne latum pedem possederit, nisi quod infra pretio emit in Hebron? Resp. Quod ad Abraham intelligatur de iure, quod Abram in præsentia confertur à Deo: & sic futurum verbum vim habet præteriti: *Dedi* vel *Do*: ut plerunque: De possessione vero quod ad posteros, quos suo tempore mittere in possessionem Deus decreuerat. Prius enim oportuit tolli indigenas gentes: & ut iuste tollerentur, oportuit eas prius implere mensuram suam, sicut dicitur infra c. 15. 16. *Nondum completa erant peccata Amorraeorum.* Et sic verbum est vere futurum. Notanda vero hic regula, quam obseruat Chrysostomus in Mat. 2. explicans quæstionem, an dictum Osee 12. *Ex Aegypto vocaui filium meum*, ad Iudæos, an vero ad Christum pertineat: Prophetias & promissiones aliis dari, & aliis impleri: seu non semper impleri in iis, quibus dantur, sed in iis propter quos illis dantur: ut cap. 12. 3. *In te benedicentur omnes gentes.* Gen. 27. 29. *Esto Dominus fratrum tuorum, & adorent te filij patris tui.* Gen. 49. 7. *De Simeon & Leui: diuidā eos in Iacob, & dispergam eos in Israel.* Ita hic: *Dabo tibi & semini tuo:* Itaque particula & videtur exegetica.

QVÆSTIO TERTIA: Quomodo promittat terram semini vsque in seculum: cum tandem à Babyloniis posteritas Abrami inde fuerit eiecta: post restitutionem vero à Romanis Tito & Adriano penitus inde exturbata, ut iam sit domicilium non seminis Abrami: sed Turcarum & barbarorum. Resp. Particula *in seculum* non semper in scripturis significat absolutam æternitatem, principio & fine carentem: ut cum Deo tribuitur Ps. 90. *A seculo in seculum tu es Deus.* Psalm. 47. *Thronus tuus in seculo seculi.* &c. Sed sæpe longissimum tempus, terminatum tamen: vel anno Iubilæo, ut Exod. 21. 6. Deut. 15. 17. *Seruus nolens exire septimo anno seruiat in seculum;* quod astringitur ad Iu-

Ttt. 3; bilæum;